

Een binnenweg naar Istanbul

Aan padre Paolo dall'Oglio, vredesapostel in Syrië,
gegijzeld door moslimextremisten

Ter nagedachtenis van Marie-Amandine Querton-Zurstrassen,
vrijwilligster voor Jorsala

SEBASTIEN DE FOOZ

Een binnenweg naar Istanbul

Stappen
naar vrede

Proloog

Toen ik mijn lange voettochten ondernam naar Santiago de Compostella (1998), naar Rome (2000) en ten slotte naar Jeruzalem (2005), kon ik in de verste verte niet vermoeden dat door deze ervaringen en door de bijdrage van zo veel genereuze, welwillende mensen de beweging Jorsala¹ zou ontstaan. Deze beweging stelt aan mensen van uiteenlopende leefwerelden die elkaar anders wellicht niet zouden ontmoeten, voor om te ervaren wat er kan opwellen als ze zich openen voor het andere en om van het onbekende een trouwe metgezel te maken.

Momenteel gebeurt dat door middel van ‘dialogoetochten’. In 2012 vond een eerste voettocht plaats – van Brussel naar Aken – met een zestigtal deelnemers. Op het ogenblik dat ik dit schrijf, zijn mannen en vrouwen onderweg naar het Oosten, naar Istanbul. Mensen die elkaar niet kennen, hebben elkaar voor het eerst ontmoet op een regenachtige lentedag in Ieper, de martelaarsstad van de Eerste Wereldoorlog en nu de Stad van de Vrede geworden. Hun

doel was om samen een formidabel menselijk avontuur te beleven: te voet door Europa trekken van west naar oost.

Jongere of gepensioneerde, vrouw of man, rijk of minder bemiddeld, Vlaams of Franstalig, Duits, Nederlands, Oekraïens of Iraans, Italiaan, Serviër, Canadees of Kroaat, katholiek of orthodox, moslim of atheïst, hetero of homo... Honderd jaar na het uitbreken van de Grote Oorlog wandelen ze via Sarajevo naar Istanbul, en overschrijden zo de vele identiteitsbreuklijnen die onophoudelijk opdoemen als oude nachtmerries waarvan de verontruste mens zich niet kan of wil ontdoen.

Wat ze onderweg zullen beleven, kan niemand voorstellen. En dat is perfect zo. Ze voorzien niets en laten zich verrassen. Ze zetten de moderniteit en wat die aan somberheid in petto houdt, mooi een hak. Wij verzuipen zodanig in beelden en geluid dat we zien wat we worden en worden wat we zien. We eindigen als voyeurs van onze eigen neergang.

Vertrekken naar het onbekende is de afstandsbediening durven te laten vallen, is aanvaarden om de pauzeknop te bedienen of te duwen op *escape* tot het scherm zwart wordt. Zo zwart als het asfalt van de weg die ons leidt naar de generositeit van een onverwachte ontmoeting.

Sinds 8 mei 2014 zijn ze nu eens met tien, dan met twintig of meer om elkaar gezelschap te houden, om elkaar te vinden en weer uit elkaar te gaan, lopend op de weg van

de duizend scheuren in ons samenleven. Europa is een vaas die in vele stukken uit elkaar gevallen is en waarvan de scherven door een blinde bij elkaar worden geraapt.

Je moet een beetje geschift zijn om ver weg te trekken, geschift om de durf te hebben te geloven in de goedheid van de mens. Nochtans is het dit soort lef dat ons brengt tot dergelijke verbijsterende ontmoetingen, die je alleen maar meemaakt als je op weg bent naar een plaats die vreemd is aan de onze. Terra incognita is eigenlijk nooit veraf en helpt ons voortdurend om te ontsnappen aan ons hokjesdenken.

Zonder enige twijfel zal het Jorsala-initiatief in de toekomst nog uitbreiden en ook andere vormen aannemen. Dat hangt af van vele factoren die we niet allemaal in handen hebben, net zoals wanneer we ons op weg begeven. Te voet ver weg trekken geeft ons de wonderlijke gelegenheid om door de fijn vertakte sporen van het innerlijke, onze 'binnenweg', te reizen. Daar waar bewustwordingen zich aan elkaar rijgen. Te beginnen met het bewustzijn dat het leven zo breekbaar is en dat we niet zo veel voorstellen. We zijn niet niets, maar we zijn ook niet zo veel.

Het leeuwendeel van dit essay bevat persoonlijke beschouwingen rond het langeafstandswandelen en de lessen die we daaruit voor onze mensheid en menselijkheid kunnen trekken. Het slot over de Jorsalatocht van Ieper naar Istanbul bevat (soms herwerkte) reisnotities van de

deelnemers en van mezelf, een tocht die nog niet voorbij was bij het verschijnen van dit boek. Een tocht die nooit zal eindigen.

Startschot

Het is eindelijk donker geworden. De eerste dag van onze Jorsalatocht van Ieper naar Istanbul zit erop. De heisa rond het vertrek is gaan luwen. Alles is nu eindelijk ook rustiger geworden. We zijn nog maar net begonnen en toch hebben we de indruk dat we al een hele afstand hebben afgelegd. Misschien is het omdat we simpelweg vertrokken zijn. Deze morgen bij de ontvangst in het stadhuis, nog vóór de officiële toespraken, leerden we vele nieuwe gezichten kennen. Allemaal mensen met verschillende origines, achtergronden en levenservaringen die zich inschreven voor de openingstocht van Ieper naar Palingbeek, voor de tocht van Ieper naar Brussel of die zelfs die tot het einde stappen.

Deze avond, na nauwelijks één dag stappen, zitten we als oude bekenden rond een oude lantaarn uit de loopgraven die we de hele tocht zullen meedragen. We voelen ons verbonden, we hebben het gevoel dat we elkaar al lang kennen. Het was een stevige eerste dag, al hebben we maar 11 kilometer gestapt. Zoveel nieuwe indrukken. Een fijn gevoel van samenhang overmeestert ons al. We bevinden ons

op een weg van 3600 kilometer dwars door het oude Europa. We delen onze prille ervaring van deze eerste bijzondere dag, de intense beleving van het Bedford House Cemetery waar we in de gietende regen naar oorlogsverhalen luisterden, de felle regenwind die over onze gezichten gutste, de eerste kennismakingsgesprekken met de steeds weerkerende vraag: ‘Waarom stap jij mee met Jorsala?’ Vanavond worden we ontvangen in een statige herberg. Na de barbecue begeven enkelen zich al naar hun slaapkwartieren. Morgen hebben we een fikse dag van 31 kilometer voor de boeg. Al een behoorlijke afstand voor een tweede stapdag.

Met een zestal – naast mezelf ook Mohammed, die na Istanbul tot Mekka stapt, Bart uit Brussel en Willem uit Ieper, die beiden tot Istanbul trekken, Olga uit Oekraïne en Kourosch uit Iran, die net zoals ik slechts tot Brussel trekken – delen we het besef dat dit eenvoudig samen zijn iets groots omvat. Ik geniet ten volle van dit ongecompliceerde samenzijn. De laatste maanden waren zo afmattend. Gek dat voor zo’n eenvoudig concept als Jorsala zo hard gewerkt wordt. Nu heb ik het gevoel dat een zware last van mijn schouders afglijdt. Terwijl we hier rond een kaarsje zitten, horen we de felle regen op het dak neerstorten. We ondervinden een geborgen gevoel. We delen het besef dat we nog niet volledig vatten wat er echt aan de gang is. Maar we kunnen of we willen er geen woorden op plakken, omdat het ons overstijgt. Dit gevoel wordt kennelijk gedeeld door iedereen.

Opeens begint Kourosh een oud Perzisch lied te zingen. We begrijpen de woorden niet maar wel de zin ervan. Het is een oud melancholisch lied dat naar zijn bakermat verwijst. Zijn lied klinkt als een voorbode van de oosterse culturen in de richting waarvan we ons begeven...

Drie wegen, drie kijkrichtingen

Ik was nog niet zo oud toen ik me voornam, in die grote studiezaal van een internaat in de buurt van Gent, om ooit een lange fietstocht te ondernemen dwars door Noord- en Zuid-Amerika. Ik zou me wreken voor de vrijheid waarvan ik me toen beroofd voelde. Jaren verstreken, maar die wens om op ontdekking te gaan, bleef overeind. Ik voelde me gestuwd door de onlesbare dorst om steeds weer nieuwe landschappen te ontdekken, ze te veroveren, enkel vertrouwend op eigen kracht. Alsof ik een lijdensweg moest afleggen om een bedolven deel van mijn mens-zijn opnieuw bloot te leggen.

Westwaarts

Naar aanleiding van een ontmoeting onderneem ik in 1998 een eerste tocht naar Compostella. Op mijn vijftienvijftigste laat ik familie, vrienden en gewoontes achter voor een tocht van 2300 kilometer naar het westen van Spanje. In die periode was de Camino de Santiago nog niet zo

populair. Ik had het voorrecht om het pad in de herfst en de winter aan te doen, waardoor ik een eerste ervaring met de eenzaamheid heb. Nooit ben ik zo lang alleen geweest, hooguit een halve dag. Ach... die eenzaamheid! In het begin kleeft ze aan je lichaam als een nat kledingstuk dat je wilt afgooien nadat je verrast bent geweest door een stortvloed. Naarmate je ze getemd krijgt, realiseer je je dat de eenzaamheid een pad in het pad onthult.

Gaandeweg ontdek ik dat elke gezette stap nieuwe deuren opent. Nieuwe ontmoetingen brengen nieuwe turbulenties teweeg. De wereld die ik achter me liet, met haar vele vragen, wordt zichtbaar en tastbaar. Elke fundamentele vraag die ik mij stel, leidt steeds weer tot nieuwe ontmoetingen onderweg. Ik ontdek op mijn vijftiendwintigste dat de streken die ik doorkruis en de ontmoetingen die ik heb, innerlijke landschappen onthullen die alleen maar vragen om ontdekt te worden.

Zijn het die innerlijke horizon en die duizenden blikken die mij aansporen om met een dergelijke bezetenheid op pad te gaan? Ik verorber met een onverzadigbare vraatzucht landwegen, hoofdwegen, groteroutepaden, spoorwegen en wegversperringen. Alles moet eraan geloven. Gretig verslind ik elke reliëfwijziging. Ieder landschapselement is als een grote taart die ik naar binnen werk zonder ooit verzadigd te raken. Ik vreet de kilometers, ondanks een ernstige ontsteking aan de achillespees. Die weegt niet op tegen mijn onlesbare dorst om met het landschap te versmelten.

Elk gezicht dat ik begroet op de landwegen, vertelt me een beetje meer over mezelf. Het is in die ontmoetingen dat ik rust en vervulling vind.

Op deze eerste tocht sla ik ook een lange weg in mezelf in die me in contact brengt met de ander en waardoor ik de ander begin te zien als mijn gesprekspartner. Het is als een openbaring van mijn eigen verschillen die ik moet aanvaarden. De bestemming is niet langer Compostella, maar een innerlijke ruimte waarin elke ontmoeting me een beetje vrijer maakt. Wat een duizelingwekkend perspectief! Gedeelde verbondenheid dompelt me onder in het leven. Deze stappen naar Compostella bekeren me.

Het Onvatbare kunnen we beleven door het vermogen om ons open te stellen voor diegene die anders is dan wij, en voor wat we dus als minder comfortabel aanvoelen. Ziel van mij, laat je nooit overwinnen door zelfvoldaanheid, zekerheid en comfort, door het valse idee dat je al op je bestemming bent! De weg is lang en dat moet hij blijven, zolang onze blik weigert om de ellende te aanschouwen en haar als de onze te beschouwen.

Op een avond, ergens in het midden van Frankrijk, kom ik aan in een dorpje waarvan ik de naam vergeten ben. Het is aan het eind van een lange stapdag, en ik zoek een plaats om te overnachten. Zoals gewoonlijk vraag ik meteen de weg naar de pastorie. Op weg daarheen, kwam een

www.lannoo.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

Omslagontwerp en vormgeving Studio Lannoo
Omslagbeeld Bert Daenen – www.studiodaenen.be

© Uitgeverij Lannoo nv en Sebastien de Fooz
D/2014/45/592 – ISBN 978 94 014 2094 5 – NUR 740

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.